

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ**της 16ης Ιουνίου 2014****σχετικά με την αρμοδιότητα έκδοσης κερμάτων****(CON/2014/56)****Εισαγωγή και νομική βάση**

Στις 20 Μαΐου 2014 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του Υπουργού Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με νομοσχέδιο το οποίο τροποποιεί τους περί Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμους του 2002 έως 2014¹ (εφεξής το «νομοσχέδιο»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην πρώτη και τρίτη περίπτωση του άρθρου 2 παράγραφος 1 της απόφασης 98/415/ΕΚ,² καθώς το νομοσχέδιο αφορά νομισματικά θέματα και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ). Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του νομοσχεδίου

- 1.1 Σκοπός του νομοσχεδίου είναι η μεταβίβαση της αρμοδιότητας έκδοσης κερμάτων από την ΚΤΚ στην Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας (εφεξής η «Κυβέρνηση»). Επί του παρόντος αρμόδια για την έκδοση κερμάτων στην Κυπριακή Δημοκρατία, συμπεριλαμβανομένων των συλλεκτικών και αναμνηστικών κερμάτων ευρώ, είναι η ΚΤΚ. Το νομοσχέδιο παρέχει στην ΚΤΚ την αρμοδιότητα να εκδίδει κέρματα ευρώ εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενεργώντας ως δημοσιονομικός αντιπρόσωπός της.
- 1.2 Το νομοσχέδιο προβλέπει επίσης ότι την επομένη της έναρξης ισχύος του η ΚΤΚ θα μεταφέρει το ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των κερμάτων ευρώ σε κυκλοφορία στον Γενικό Κυβερνητικό Λογαριασμό, σε πίστωση του Πάγιου Ταμείου της Κυβέρνησης (εφεξής το «Πάγιο Ταμείο»). Εξάλλου, το ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των κερμάτων ευρώ τα οποία τίθενται ετησίως σε κυκλοφορία από την ΚΤΚ πρόκειται να μεταφέρεται ανά εξάμηνο στον Γενικό Κυβερνητικό Λογαριασμό, σε πίστωση του Πάγιου Ταμείου, κατόπιν αφαίρεσης του ποσού που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των κερμάτων ευρώ που έχουν αποσυρθεί από την κυκλοφορία στη διάρκεια της ίδιας περιόδου.

¹ Νόμος 138(I)/2002

² Απόφαση 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων (ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42).

2. Γενικές παρατηρήσεις

Σύμφωνα με τη Συνθήκη, το δικαίωμα έκδοσης κερμάτων ευρώ ανήκει στα κράτη μέλη³, χωρίς πάντως να προσδιορίζεται ο πραγματικός εκδότης. Σε 14 κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ η έκδοση κερμάτων ευρώ αποτελεί κρατική λειτουργία⁴. Σε πέντε κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) ενεργούν ως αντιπρόσωποι των οικείων υπουργείων οικονομικών όσον αφορά την κοπή και θέση σε κυκλοφορία κερμάτων ευρώ⁵. Στα κράτη μέλη στα οποία οι ΕθνΚΤ ενεργούν ως αντιπρόσωποι των οικείων υπουργείων οικονομικών οι ΕθνΚΤ αποζημιώνονται στο ακέραιο για τα έξοδα κοπής ή/και θέσης σε κυκλοφορία των κερμάτων ευρώ.

3. Ανεξαρτησία κεντρικών τραπεζών και απαγόρευση νομισματικής χρηματοδότησης

3.1 *Ανεξαρτησία κεντρικών τραπεζών*

3.1.1 Το άρθρο 130 της Συνθήκης προβλέπει την οικονομική ανεξαρτησία ως βασική πτυχή της αρχής της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών όσον αφορά τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Η ΕΚΤ υπογραμμίζει ότι οποιαδήποτε αρμοδιότητα αναλαμβάνει η ΚΤΚ θα πρέπει να συνάδει με τη θεσμική και οικονομική της ανεξαρτησία, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η προσήκουσα εκπλήρωση, αφενός, των καθηκόντων της κατά τη Συνθήκη και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (εφεξής το «καταστατικό του ΕΣΚΤ») και, αφετέρου, των εθνικών της καθηκόντων. Ακόμη, η αρχή της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών απαιτεί, μεταξύ άλλων, από τα κράτη μέλη να μην οδηγούν τις οικείες ΕθνΚΤ σε κατάσταση ανεπάρκειας οικονομικών πόρων και ιδίων κεφαλαίων που δεν τους επιτρέπει να ασκήσουν τα καθήκοντά τους.

3.1.2 Εν προκειμένω, το νομοσχέδιο προβλέπει ότι η ΚΤΚ θα μεταβιβάσει την αρμοδιότητα έκδοσης κερμάτων στην Κυβέρνηση, μεταφέροντας ταυτόχρονα στον Γενικό Κυβερνητικό Λογαριασμό που τηρείται στην ΚΤΚ ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των κερμάτων ευρώ σε κυκλοφορία⁶. Συνεπώς, η ΚΤΚ θα υποκαταστήσει την υποχρέωσή της έναντι των κατόχων κερμάτων ευρώ με υποχρέωση έναντι της Κυβέρνησης. Η επίδραση της προτεινόμενης συναλλαγής στον ισολογισμό της ΚΤΚ είναι ουδέτερη. Ωστόσο, η ΚΤΚ θα απολέσει μία από τις λειτουργίες που έως σήμερα της απέφεραν έσοδα⁷, και συνεπώς θα πρέπει να λάβει υπόψη της

³ Βλ. άρθρο 128 παράγραφος 2 της Συνθήκης.

⁴ Στην Κύπρο, την Εσθονία, τη Λεττονία και τη Σλοβακία η έκδοση κερμάτων αποτελεί αρμοδιότητα της οικείας εθνικής κεντρικής τράπεζας. Στην Αυστρία η εκδοτική αρχή για τα κέρματα είναι το Αυστριακό Νομισματοκοπείο, το οποίο ανήκει εξ ολοκλήρου στην Oesterreichische Nationalbank.

⁵ Ελλάδα, Φινλανδία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο και Μάλτα.

⁶ Την 31η Δεκεμβρίου 2013 η ονομαστική αξία των κερμάτων ευρώ σε κυκλοφορία ήταν 99,1 εκατ. ευρώ έναντι 96,1 εκατ. την 31η Δεκεμβρίου 2012.

⁷ Τα έσοδα από την κοπή κερμάτων ευρώ δύνανται να υπολογίζονται ως το γινόμενο της ονομαστικής αξίας των κερμάτων σε κυκλοφορία επί ενδεικτικού ποσοστού απόδοσης, όπως το επιτόκιο ΕΚΤ για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης.

αυτόν τον παράγοντα κατά τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης σε σχέση με την κατανομή των κερδών της, προκειμένου να διασφαλίσει την οικονομική της ανεξαρτησία.⁸

3.1.3 Με βάση διευκρινίσεις της αιτούσας αρχής η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η ΚΤΚ πρόκειται να αποζημιώνεται για τις υπηρεσίες που θα παρέχει ως αντιπρόσωπος της Κυβέρνησης σε σχέση με την έκδοση κερμάτων ευρώ. Η ετήσια αμοιβή της ΚΤΚ πρόκειται να καλύπτει το πραγματικό κόστος της έκδοσης κερμάτων ευρώ στην Κυπριακή Δημοκρατία, συμπεριλαμβανομένου τέλους για την παροχή των υπηρεσιών της ΚΤΚ ως αντιπροσώπου. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι, υπό το φως των τρεχουσών αναγκών της Κύπρου σε ό,τι αφορά την κοπή νέων κερμάτων ευρώ και του τρέχοντος κόστους παραγωγής, σύμφωνα με εκτιμήσεις της ΚΤΚ, η προσωρινά συμφωνηθείσα ετήσια αμοιβή αναμένεται να καλύψει επαρκώς με περιθώριο το εκτιμώμενο στο άμεσο μέλλον ετήσιο κόστος. Όσον αφορά το πραγματικό κόστος της έκδοσης αναμνηστικών και συλλεκτικών κερμάτων, περιλαμβανομένης της κοπής, μεταφοράς, ασφάλισης, αποθήκευσης, διαχείρισης και διάθεσής τους, η ΚΤΚ πρόκειται να αποζημιώνεται μέσω του προϊόντος της πώλησής τους. Την τιμή των κερμάτων πρόκειται να καθορίζει κατ' αποκλειστική αρμοδιότητα η ΚΤΚ. Επιπρόσθετα, η ΚΤΚ πρόκειται να καρπώνεται το καθαρό κέρδος ή να επιβαρύνεται με την καθαρή ζημία από την πώληση των εν λόγω αναμνηστικών και συλλεκτικών κερμάτων.

3.1.4 Η ΕΚΤ παροτρύνει την αιτούσα αρχή να διασφαλίσει ότι η αμοιβή της ΚΤΚ, όταν αυτή θα ενεργεί ως αντιπρόσωπος της Κυβέρνησης σε σχέση με την έκδοση κερμάτων ευρώ, θα είναι πάντοτε επαρκής, ώστε αυτή να αποζημιώνεται στο ακέραιο για το σύνολο των εξόδων που θα υφίσταται κατά την εκτέλεση των σχετικών καθηκόντων (βλ. επίσης παράγραφο 3.2.6 πιο κάτω). Οι συμφωνίες ή/και διευθετήσεις μεταξύ της ΚΤΚ και της Κυβέρνησης θα πρέπει, επομένως, να προβλέπουν σαφώς την προσαρμογή της αμοιβής, εφόσον παρίσταται ανάγκη. Εν προκειμένω και ενόψει της διασφάλισης της ικανότητας της ΚΤΚ να εκτελεί τα καθήκοντά της στο μέλλον σύμφωνα με την αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας, η ΕΚΤ ενθαρρύνει την αιτούσα αρχή να εισαγάγει νέα διάταξη στο νομοσχέδιο, η οποία να προβλέπει ρητά ότι η ΚΤΚ θα αποζημιώνεται στο ακέραιο και έγκαιρα για όλα τα έξοδα που θα υφίσταται σε σχέση με την έκδοση κερμάτων ευρώ.

3.2 *Απαγόρευση νομισματικής χρηματοδότησης*

3.2.1 Η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης προβλέπεται στο άρθρο 123 παράγραφος 1 της Συνθήκης και στο άρθρο 21.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ· βάσει αυτής, απαγορεύεται στην ΕΚΤ ή τις ΕθνΚΤ να παρέχουν υπεραναλήψεις ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις σε θεσμικά και λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, κεντρικές διοικήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών μελών. Απαγορεύεται επίσης στην ΕΚΤ ή τις ΕθνΚΤ να αγοράζουν πρωτογενώς χρεόγραφα από τους εν λόγω δημόσιους οργανισμούς. Το ακριβές πεδίο εφαρμογής της

⁸ Σύμφωνα με τους περί Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμους του 2002 έως 2014 (άρθρο 59), το 80% του καθαρού κέρδους της ΚΤΚ μεταφέρεται συνήθως στον Γενικό Κυβερνητικό Λογαριασμό, σε πίστωση του Πάγιου Ταμείου της Κυβέρνησης, εκτός εάν το Συμβούλιο της ΚΤΚ αποφασίσει επιπλέον παρακράτηση καθαρών κερδών λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.

απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης διευκρινίζεται περαιτέρω στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93.

- 3.2.2 Το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3603/93 προβλέπει ότι τα διαθέσιμα των ΕθνΚΤ σε κέρματα ευρώ που εκδίδει ο δημόσιος τομέας και πιστώνονται σε αυτόν δεν συνιστούν πιστωτική διευκόλυνση κατά την έννοια του άρθρου 123 της Συνθήκης, εφόσον αποτελούν μέχρι το 10% των κυκλοφορούντων κερμάτων. Οι λειτουργίες τις οποίες ασκούν οι ΕθνΚΤ ως αντιπρόσωποι της κυβέρνησης πρέπει να είναι πλήρως συμβατές με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης και δεν πρέπει να συνεπάγονται οποιασδήποτε μορφής υπερανάλληψη προς όφελος του δημόσιου τομέα.
- 3.2.3 Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι, σύμφωνα με το νομοσχέδιο, η ΚΤΚ δεν θα τηρεί διαθέσιμα σε κέρματα που εκδίδονται και πιστώνονται στον δημόσιο τομέα κατά τρόπο που θα μπορούσε να αντιβαίνει στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3603/93. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νομοσχεδίου, το ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των κερμάτων ευρώ που τίθενται σε κυκλοφορία από την ΚΤΚ ετησίως θα μεταφέρεται στην Κυβέρνηση στις 30 Ιουνίου και στις 31 Δεκεμβρίου του οικείου ημερολογιακού έτους, η ρύθμιση δε αυτή δεν ανάγεται σε παροχή οποιασδήποτε πίστωσης προς τον δημόσιο τομέα.
- 3.2.4 Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 123 παράγραφος 1 της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημεία ii) και iii) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3603/93, απαγορεύονται οι υπεραναλήψεις ή οποιαδήποτε είδους πιστωτικές διευκολύνσεις από τις ΕθνΚΤ προς τον δημόσιο τομέα, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης των υποχρεώσεων του σε σχέση με τρίτα πρόσωπα ή οποιασδήποτε άλλης συναλλαγής με τον δημόσιο τομέα που συνεπάγεται ή ενδέχεται να οδηγήσει στη γένεση απαίτησης έναντι αυτού.
- 3.2.5 Οι διατάξεις του νομοσχεδίου έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού που σχετίζονται με την αρμοδιότητα έκδοσης κερμάτων από την ΚΤΚ στην Κυβέρνηση. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι το οικονομικό αποτέλεσμα της προτεινόμενης μεταβίβασης της αρμοδιότητας έκδοσης κερμάτων στην Κυβέρνηση θα έγκειται στη λήψη από την τελευταία μετρητών τα οποία θα κατατεθούν στον Γενικό Κυβερνητικό Λογαριασμό που η ίδια θα τηρεί στην ΚΤΚ και τα οποία θα δύναται να χρησιμοποιήσει άμεσα. Ταυτόχρονα, η Κυβέρνηση θα ευθύνεται έναντι των κατόχων κερμάτων ευρώ, η δε ευθύνη της θα ενεργοποιείται μόνο εάν και στην έκταση που τα κέρματα επιστρέφονται⁹. Ως εκ τούτου, η κατάσταση ρευστότητας της Κυβέρνησης θα βελτιωθεί και το επίπεδο του χρέους της θα αυξηθεί. Επειδή η μεταβίβαση αυτή από την ΚΤΚ προς την Κυβέρνηση δεν φαίνεται να διαθέτει τα συνήθη χαρακτηριστικά της υπερανάλληψης ή άλλης μορφής πιστωτικής διευκόλυνσης, η ΕΚΤ θεωρεί το νομοσχέδιο συμβατό από νομική άποψη με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης ως προς αυτό το σημείο. Η ΕΚΤ θα αναθεωρήσει τυχόν επιπρόσθετες συναλλαγές που πιθανόν να προκύψουν από τη

⁹ Μελλοντικά η Κυβέρνηση δύναται να διαγράψει όλα τα κέρματα που δεν έχουν επιστραφεί με την παρέλευση συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος αφότου αυτά παύσουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα και με τον τρόπο αυτόν να πραγματοποιήσει κέρδος ίσο με την αξία των μη επιστραφέντων κερμάτων τα οποία έπαψαν αποτελούν νόμιμο χρήμα.

μεταφορά της αρμοδιότητας έκδοσης κερμάτων από την ΚΤΚ στην Κυβέρνηση, στο πλαίσιο της παρακολούθησης από την ΕΚΤ της συμμόρφωσης των κεντρικών τραπεζών με το Άρθρα 123 και 124 της Συνθήκης.

3.2.6 Οι λειτουργίες τις οποίες ασκούν οι ΕθνΚΤ εκτός του πεδίου του καταστατικού του ΕΣΚΤ δεν προσκρούουν στην απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης εφόσον οι ΕθνΚΤ ενεργούν ως αντιπρόσωποι και οι συγκεκριμένες λειτουργίες δεν συνιστούν χρηματοδότηση υποχρεώσεων του δημόσιου τομέα από την κεντρική τράπεζα σε σχέση με τρίτα πρόσωπα ή πίστωση της κεντρικής τράπεζας προς τον δημόσιο τομέα, εκτός των αυστηρά οριζόμενων εξαιρέσεων κατά τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93. Η εκάστοτε εθνική νομοθεσία δεν θα πρέπει να απαιτεί από την ΕθνΚΤ τη χρηματοδότηση της εκτέλεσης των καθηκόντων της οικείας Κυβέρνησης αν δεν διασφαλίζεται ότι η τελευταία θα την αποζημιώνει στο ακέραιο για την εκτέλεση των εν λόγω καθηκόντων. Από αυτή την άποψη, η ΕΚΤ επαναλαμβάνει ότι, για σκοπούς συμμόρφωσης με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι η αμοιβή που λαμβάνει η ΚΤΚ θα είναι πάντοτε επαρκής για να αποζημιώνει πλήρως την ΚΤΚ για όλα τα έξοδα που θα υποστεί κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της (βλ. επίσης παράγραφο 3.1.4 πιο πάνω). Εν προκειμένω, σύμφωνα με τις τρέχουσες εκτιμήσεις της ΚΤΚ (όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3.1.3 πιο πάνω), η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η προσωρινά συμφωνηθείσα ετήσια αμοιβή αναμένεται να είναι επαρκής με περιθώριο, στο άμεσο μέλλον, και, συνεπώς, είναι σύμφωνη με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης. Η ΕΚΤ θα εξετάζει ετησίως την επάρκεια της αμοιβής, στο πλαίσιο της παρακολούθησης της συμμόρφωσης των κεντρικών τραπεζών με τα Άρθρα 123 και 124 της Συνθήκης.

3.3 *Αναμνηστικά και συλλεκτικά κέρματα*

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του νομοσχεδίου, η ΚΤΚ θα εκδίδει ως αντιπρόσωπος της Κυβέρνησης κέρματα που θα κυκλοφορούν ως νόμιμο χρήμα στη Κυπριακή Δημοκρατία. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η ΚΤΚ θα εκδίδει επίσης ως αντιπρόσωπος της Κυβέρνησης συλλεκτικά κέρματα προοριζόμενα για κυκλοφορία και αναμνηστικά κέρματα μη προοριζόμενα για κυκλοφορία. Εν προκειμένω η ΕΚΤ καλεί την αιτούσα αρχή να εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης του συγκεκριμένου άρθρου του νομοσχεδίου, κατά τρόπο ώστε να προβλέπεται η έκδοση από την ΚΤΚ, ως αντιπρόσωπο της Κυβέρνησης, συλλεκτικών κερμάτων τα οποία να μην έχουν την ιδιότητα νόμιμου χρήματος στην Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά δεν θα τίθενται σε κυκλοφορία.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευθεί στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 16 Ιουνίου 2014.

[υπογραφή]

Ο Πρόεδρος της ΕΚΤ

Mario DRAGHI